

A diák Krúdy Sajtóirodája

Krúdy Gyula írói szárnypróbálgatásai már diákéveiben kezdődtek. Előbb csak kézzel írt diáklapokat szerkesztett a nyiregyházi gimnáziumban, majd 1893-ban tizenöt éves korában néhány diáktársával megalapította a Nyiregyházi Sajtóirodát azzal a céllal, hogy híreket küldjenek a fővárosi lapoknak.

Akkor még nem működött központi távirati iroda, a lapokat beszervezett állandó levelezők tudósították a fontosabb eseményekről. Hosszú ideig Krúdy és Társai látták el nyiregyházi és szabolcsi újdonságokkal a fővárosi lapokat: a Pesti Hírlapot, Pesti Naplót, Egyetértést. Ezek a lapok 5-10 krajcárt fizettek a beküldött hírekért. Krúdyék azonban nem elégedtek meg az eseménytelen vidéki város híryananyagával, hanem időnként maguk költötte szenzációkat tárlaltak fel a pesti lapoknak.

A nyiregyháziak fejcsóválva nem kis csodálkozással olvashatták nap-nap után az újságokban, mi minden történt városukban. Egyik alkalommal például a következő hirt közölték a pesti lapok: „Nyiregyházán óriási szélvihar dühöngött, a katolikus templom tornyáról leszakította a súlyos keresztet, hatalmas robajjal a földre vetette. Csak a véletlen szerencsének köszönhető, hogy emberéletben kárt nem okozott.”

Más alkalommal „Szerelmi idill Nyiregyházán” címmel egy kalandos, revolveres leányszöketésről szóló fantasztikus történet jelent meg tudósításuk alapján a Pesti Hírlapban. Erre már a helyi sajtó is felfigyelt. A Nyiregyházi Hírlap 1894 szeptember 27-i számában a következőket olvashatjuk az esettel kapcsolatban:

„Az egész kalandból egy szó sem igaz, az egész nem más, mint egy szenzációban utazó vidéki tudósító stílygyakorlata, melynek csak az a célja, hogy 4 vagy 5 krajcárral számítva sorait, mennél többet hozzon jeles szerzője konyhájára. A tisztesség, igazság és jóízlés nevében tiltakoznunk kell a helybeli tudósítók ezen botrányos viselkedése ellen. Egyszersmind kijelentjük, ha még egyszer találkozunk a fővárosi lapok hasábjain a városunkban történetekről írt ilyen alaptalan tudósításokkal, nem fogunk habozni nyilvánosságra hozni a beküldők nevét.”

Szabolcs megyével kapcsolatban is küldtek ilyen kitalált híreket. A Pesti Napló 1894 július 3-i számában a következő hír látott napvilágot tudósításuk nyomán:

„Veszedelem a Tiszán. Nyiregyházáról írja levelezőnk, hogy tegnap reggel Miden borzasztó szerencsétlenség történt. A Tiszán kompon akartak átkelni a vásáros emberek, s mikor már vagy nyolcvan ember szekerekkel, lovakkal a kompon volt, a dühöngő szél elszakította a kötelet és irtózatossal zuhanással csapta be a nehéz kompot a megáradt Tiszába. Az emberek sorsáról eddig még nem tudnak Nyiregyházán, de azt hiszik, hogy senki sem menekült meg”.

A következő számban még újabb részletekkel töltötték meg a szenzációt: „Hivatalosan még nem tudják, hogy hány ember pusztult el a habokban, de úgy számítanak, hogy nyolcvan, vagy száz lehet az áldozatok száma.

Csak annyi bizonyos, hogy senki sem menekült meg a kompról s annak a nagy lömeg embernek még hirmondója sem maradt, mind beleveszett a Tiszába. Tokajnál egy holttestet kifogtak a Tiszából”.

Két nappal később aztán kiderült, hogy az egész katasztrófa kitalálás. A leleplezés persze már nem a Pesti Napló, hanem a többi lapok hasábjain olvasható: „Ma kisült, hogy nemcsak nem történt ilyen tragédia, de nem is létezik Mid nevű falu”.

Ebben az időben írta Krúdy első komolyabb riportsorozatát a híres tűzséri hipnózis-tragédiáról. A világszenzációvá vált tragikus esemény előzményei a következők. Akkoriban került Versecről Nyiregyházára egy Neukomm Ferenc nevű kútfúró vállalkozó. Az ő vezetésével készültek Nyiregyházán és a megyében az első mélyfúrású szivattyus-kutak. Neukomm azonban nemcsak kútfúró volt, hanem a hipnotizáláshoz is értett.

A nyiregyházi sajtóban már 1892-től többször is találkozunk a mutatóványairól szóló tudósításokkal. Az első ilyen hír egy nyírbátori hipnotizálásról számol be. Neukomm az ottani nagyvendéglőben egy tekintélyes borsodi földbirtokost hipnotizált. Az eset párbajjal végződött, mert az egyik szemtanú azt állította, hogy összejátszás történt a hipnotizőr és a médium között.

Neukomm mint kútfúró került Tűzsérra, ahol megismerkedett Salamon Tódor földbirtokossal. Hamarosan felfedezte, hogy a földbirtokos leánya, Salamon Ella alkalmas médium. Többször is elaltatta nagyobb társaság előtt s egyszer azt szuggerálta a leánynak, hogy a közeli grófi kastélyban van. A leány sorra elmondta, mit lát ott. Többek között azt is, hogy épp egy betörő fosztogatja a lakást. A grófi család, mely szintén ott volt a társaságban, azonnal hazasietett, s a leány útmutatása alapján meg is találták az ellopott holmikat.

Ilyen előzmények után került sor a nagy szenzációt felkavaró hipnózis tragédiára. — 1893 szeptember 14-én a tűzséri kastélyban. Vragassy, a bécsi mentőegylet volt igazgató főorvosa jelenlétében Neukomm ismét hipnotizálta a 22 éves Salamon Ellát. A leány ezúttal is jó médiumnak bizonyult, egyszerre azonban nagyot sikoltott s élettelenül rogyott össze. Az élesztési kísérletek sikertelenek maradtak, a leány halott volt.

Krúdy hamarosan tudomást szerzett a tragédiáról, azonnal Tűzsérra utazott és napokon át onnan küldte tudósításait a fővárosi lapok számára. Salamon Ella halálának híre bejárta a világot. Krúdy riportjait a magyar lapokból a nagy külföldi lapok is átvették. Voltak olyan világlapok is, amelyek közvetlen tudósítást kértek a Nyiregyházi Sajtóirodától.

A tűzséri cikkekért 1893 októberében ötven forint írói honoráriumot kapott a Pesti Napló szerkesztőségétől a tizenöt éves Krúdy Gyula.

Érettségi előtt Krúdy megszökött a szülői házból Debrecenbe s ott 40 forintért munkatársa lett a Debreceni Ellenörnek. „Ez volt a legnagyobb, szinte elkölthetetlennek látszó fizetésem egész életemben — írta később. — Színházi tudósító, riporter, vezércikk író voltam”.

Édesapja Porubszky Pál tanárral együtt átutazott Debrecenbe — fia után. A szökevény ezúttal még sikerült hazahozni, hogy „bene maturus-ként” megszerezze az érettségi bizonyítványt. Még Nagyváradról is hazament, de egy téli hajnalon végleg elutazott nagyanyja házából, az akácok kisvárosból — Pestre, ahol megérkezése után gyalogszerrel haladva a Kerepesi úton, így szól bizakodóan magában:

— Ezt meghódítom!

Valójában azonban sohasem sikerült!